

Bilag O 1¹

Indlagt bruger jeg den underdanigste Frihed at tilstille Norges Storting, en Kjendelse, afsagt af Magistraten paa Kongsberg i Anledning af at Justitsraad Heramb, Bogholder Steenstrup, Bogholder Ditten og jeg, af Magistraten udbade os den Ret, Grundloven giver den Norske Borger, at give sin Stemme til Valget af Repræsentanten, da Magistraten ikke havde indstævnet os til Valgforsamlingen. Ihenseende til den Forsamling, Magistraten i Kjendelsen omtales at have afholdt, da mødte saavel jeg som de øvrige ovennævnte Herrer, men da Stædet hvor vi maatte opholde os, var meget trangt, saa man ikke kunde udholde Heden, gik vi, efter i flere Timer forgjæves at have ventet paa at blive indladt.

Hvad min Fødsel anbelanger da er jeg ikke, som Kjendelsen siger født i Dannemark, men i Trondhiem, hvad Herr Bogholder Ditten anbelanger da var han dengang ikkuns constitueret Embedsmand, men han eiede Jord, der fuldkommen har den Værdie som Grundloven bestemmer, nemlig 300 Rbd. S. V. For at vi ikke oftere saaledes skal berøves den Ret, der efter vores Overbeviisning tilkommer os, vaaver jeg herved paa egne og forhen nævnte Herrer's Vegne, at ansøge Stortinget om, at denne Kjendelse maatte blive underkjendt af Stortinget.

Kongsberg d. ² Octber 1814

underdanigst.
H. V. Tillisch.
Bergcasserer.

Til
Norges Storting

[Utenpå omslaget:]

Til
Kongeriget Norges overordentlige
Storting

No. 1.
Ved Odelstingets Protocol
1814.

---

¹ 1815: 473-474; 1835: 766-767.

² Dato ikke fylt i, jf. Odelstingets forhandlingsprotokoll 5. november 1814.

Bilag O 1, vedlegg³ Afskrift.

Kiendelse, afsagt 9de September 1814.

Førend den nærværende Valgforsamling begyndte have vi med mueligste Omsorg indhentet Oplysninger og givet enhver af denne Byes Indvaanere Leilighed til at legitimere sig som Stemmeberettigede ved den. Man holdte efter foregaaende Indkaldelse som af Rodemesterne blev gjort bekjendt Huus for Huus, den 29de Julii et offentligt Møde for at modtage enhvers Anmeldelse og Forklaring om de Egenskaber der efter Grundloven berettigede til at tage Deel i den lovgivende Magt. Det er os ubekjendt om Justitsraad Heramb, Forstjunker Tillisk og Bogholder Steenstrup have indfundet sig derved, men vist er det at ved deres Navnes Paaraab ingen af dem meldte sig. Forretningen blev derfor i Henseende til dem tilført hvad Magistraten og undertegnede Formænd deels selv var bekjendt deels af den tilstædeværende Forsamling oplystes, og saaledes findes antegnet:

ved Justitsraad Heramb, over 25 Aar, boesat i Landet i 3 Aar, norsk af Fødsel.

ved Jagt- og Forstjunker Tillisch, ikke boet her eller boesat i 5 Aar, dansk af Fødsel.

og ved Bogholder Steenstrup, 27 Aar gl., boesat i 3 Aar.

At de alle ere Embedsmænd derom var intet Spørgsmaal. Hvad Hr. Ditten angaaer da mødte han personligen, men hans Møde angik allene at melde hans her boesatte stemmeberettigede Faders Fravær; for sig selv legitimerede han intet, som kunde foranledige til Forandring i den Formeening man stod i Henseende til ham, at han til Prøve har i en Tid af et Aar været antaget som Bogholder ved Fattigvæsenets Forretninger her paa Stedet, men at han ikke er Embedsmand og at han ikke ejer fast Grund af 300 Rbd. S. V. Værdie.

Det er altsaa hverken af Feiltagelse eller Forglemmelse – som de benævnte Herrer i Deres Skrivelse til Magistraten neppe aldeles passende behage at udtrykke sig – at de ei ere kaldte til denne Valgforsamling, men fordi at de efter de anførte Oplysninger ej kunde ansees for Stemmeberettigede. Hos alle dem der skulle være det, fordrer Grundlovens 50 § 2de ubetingede Vilkaar «at have oppnaaet 25 Aars Alder og at have været boesat i Landet i 5 Aar;» specielle Underafdeeling af dem, ere de paafølgende 3de: enten at være eller have været Embedsmand; enten eje eller have bøvlet Matriculeret Jord; enten være Kjøbstædborger eller eje Kjøbstæd-Jord eller Grund til 300 Rbdr. S. V. Værdie, hvoraf ethvert enkelt er nok for den der har hine 2 Requisita, men hvoraf intet i og for sig giver Stemmeret, hvilket Partiklen Og, der her er sammenbindende men ikke forklarende, noksom oplyser.

Nu har hverken Justitsraad Heramb, Forstjunker Tillisch og Bogholder Steenstrup været boesatte her i Landet i 5 Aar og i Henseende til Herr Ditten har han heller ikke det og dertil kommer at han hverken er Embedsmand eller i Besiddelse af fast Eiendom. At de alle, Tillisch undtagen ere fødte Normænd, have vi forhen vidst og at de muligen alle kan have opholdt sig her i Landet i længere Tid end 5 Aar, kan vel være, omendskiøndt de end ikke nu have beviist det, men dette er ikke nok, thi Lovens Bogstav er boesat i 5 Aar, og ved at sammenholde hermed den paafølgende 61 §, troe vi med Rette at slutte os til, at her med Flid er valgt dette Udtryk, for at betegne en vis borgerlig Stilling og ikke blot et Antal af Aar, der hverken bør søges i den barnlige eller Ungdommens Alder. Vi ere altsaa af den

---

³ 1815: 474-475; 1835: 767-770.

Formeening at Justitsraad Heramb, Forstjunker Tillisch, Bogholder Steenstrup og Hr. Ditten
ej kunne være Stemmeberettigede ved denne Valgforsamling.

Steenstrup.
Lars With.

Koefoed.
Kirkgaard.

Stabell.
Bullerop.

Afskrivtens Rigtighed

testerer
Koefoed

[På baksiden:]

ad No. 1.

[Med en annen hånd:] No. 2 ad pag 426

Bilag O 2⁴

[Med en annen hånd:] 28d. Oct. 1814.

Til end yderligere Opfyldelse af Præsidentskabets Begjæring i Skrivelse af 25de d. M., fremsender Statsraadet indsluttede, fra Undersøgelses-Commissionen indkomne Indberetning, indstillende til Stortingets Forgodtbefindende, hvorvidt det maatte ønske sig Protokollerne ved Commissionen til Eftersyn.

Christiania, i Statsraadet, den 28 October 1814.

*Rosenkrantz.**Sommerhielm.**Jonas Collett.**Aall.**D. Hegermann.**T. Fasting*

Fischer

Til
Lagthingets Præsidentskab
i Christiania

[På baksiden:]

No. 176. A

Ved det overordentlige Storthings Protocoll
1814.

[Med en annen hånd:] Lagth. Prot. ad. No. 4, b.

No. 2.

Ved Odelstingets Protocoll
1814

[Strøket:]

At statsraadet har anmodet General Com-
manderende for 1ste og 2den Divisions Distrikter

---

⁴ 1815: 475-476; 1835: 854-855. Opprinnelig bilag 176A til Stortingets forhandlingsprotokoll, oversendt fra Stortinget til Odelstinget.

Bilag O 2, vedlegg⁵

[Nederst på første side, med forskjellige hender:]

indkom d. 27. Octbr

No. 1437, Nr. 6

pr. d. 28. Octbr.

Fra Commissionen til at undersøge
formeentlige Uordener og Feil ved Armeen
udi sidste Feldttog.

Grundet paa det høje Statsraads
Befaling af 26de dennes, skulde
undertegnede Overkrigs-Commission ikke
undlade pligtskyldigst herved at indberette:
at Overkrigs-Commissionen udi dens fleere
til Datum afholdte Sessioner har indkaldt og
afhørt følgende Personer, nemlig:
Generallieutenant v. Haxthausen, som
Præses og Medlem af Commissariats-
Commissionen, Oberstlieutenant v. Haffner
deels som forrettende
Generalquartiermester og deels som
Medlem af sidstmeldte Commission;
Oberstlieutenant v. Hjermand og Capitain v.
Grüner, hvoraf den Første var Øverst- og
den Sidste Næstcommanderende paa
Kragerøen, da denne blev indtaget af
svenske Tropper, samt Lieut. v. Lemvig, der
commanderede Slevig Batterie; endelig at i
disse Dage Generallieut. v. Staffeldt vil
blive indkaldt til Afhørelse. At levere en
Bedømmelse over, hvad der ved de anførte
Undersøgelser er udkommet, til den
Bestemmelse at fremlægges for Norges
Riges Storting, troer Overkrigs-
Commissionen,

Til
Norges Riges Statsraad.

deels som den, der udi det for samme udgangne Commissorium blot er befalet, at oplyse og undersøge de udi sidste Feldttog ved Armeen formeentlig stedfundne Uordener og Feil, at ligge udenfor dens Competence, og at være et Indgreb i den tilkommende dømmende Overkrigs-Commissions Functioner, deels, i det mindste med Hensyn til de Fleeste af ovenanførte Personer, at være for tidlig, eftersom Undersøgelserne over dem ikke kan siges at være afsluttede og tilendbragte, al den Stund Overkrigs-Commissionen endnu vedvarer, og saaledes enten i Anledning af endnu uafhørte Personers Forklaringer, eller paa Grund mueligens indkommende Anmeldelser kan faae Adgang til at anstille end yderligere Examination mod anførte Personer. Denne sidste Betænkelighed troer Overkrigs-Commissionen saa meget meere vil biefaldes, som, om det end kunde forsvares at afgive saadan Erklæring i Henseende til de Personer, imod hvem til Dato intet, som kan henregnes til Forbrydelse eller Forseelse, er udkommet, der dog ufeilbarlig vilde være en Uretfærdighed i Henseende til dem, hvis Forhold Commissionen i nærværende Øjeblik ikke har Grund til at antage for ulasteligt, saalænge den ikke endnu veed, hvad der inden Undersøgelsens Slutning kan indkomme til deres Forsvar. Foruden, hvad Commissionen saaledes, som anmærket, har avanceret, har den, foranlediget af den

⁵ 1815: 476-477; 1835: 855-858. Opprinnelig vedlegg til bilag 176A til Stortingets forhandlingsprotokoll, oversendt fra Stortinget til Odelstinget.

stedfindende Mangel paa Materialier og Data for den befalede Undersøgelse, maattet gennem en betydelig og endnu ikke tilendebragt Brevvexling indhente forskjellige og meest til den endnu forestaaende Undersøgelse sigtende Oplysninger fra fleere af de Officeerer, som have været med udi sidste Feldttog, og som nu opholde sig rundt om i Landet i forskjellige Egne.

Skulde det høje Statsraad ikke finde denne Indberetning tilfredsstillende, vover Overkrigs-Commissionen at indstille, om ikke dens Forhandlings- og Correspondence-Protocoller med tilhørende Bielage kunde, for at vinde Tid, indleveres in originali.

Endvidere troer Overkrigs-Commissionen at burde tilføje, at den ifølge den Plan, som er lagt for Commissionens Foretagendeer, endnu hovedsagelig har tilbage at undersøge:

a Brigaden v. Staffeldts Retrait.

b. ditto v. Stabels ditto.

c Pontobroens Tilintetgjørelse.

d. Hvorfor Positionerne ved Sande og Rolfs-Sund bleve forladte.

e. Frederikstads Overgivelse.

Christiania, den ⁶ Ocbr. 1814.

Meyer.

Bergh.

Ramm.

Rode.

[På baksiden med forskjellige hender:]

ad No. 176. A
Lagth. Pr. ad No. 4.a.

ad No. 2.

---

⁶ Dato ikke fylt i.

Bilag O 3⁷

Vort Fødelands plettede Ære forlanger Fyldestgiørelse. Norges Navn, som fordem var dets Sønner en Hæder at fremtræde med i enhver af Europas Kredse, er nu næsten blevet dem, som en vanæret Moders Navn, hvis Børn nedbøjede af Skamfuldhed, nævne med Uvillighed af hvem de fødtes.

Og hvo vil undre sig over dette? 19 Dages uforsøgte Feldtog, hvor alt hvad der forsøgtes, var, paa faa Undtagelser nær, at vige, overgav en betydelig Landstrækning tilligemed begge dens Fæstninger; og det, efter den højtideligste foregaaende Erklæring, at ville sejre eller falde for Fædrenelandets store Sag.

Hvo tænker ikke herved med Harmen paa Kragerøen, Fridrichstad og flere forladte Punkter?

Hvad uden Ringeagt eller dybt ydmygende Medynk maae herfra opstaae mod det forhen, gennem Aarhundreders Række, saa almindeligen hædrede Navn?

Hvo gienkiender i denne uværdige Fremfærd en Æt af de Fædre, som Haarfager, Adelsten, Tryggesen, Sverre og flere Uforglemmelige med uforgiængelig Hæder regierede? Hvo gienkiender i denne uværdige Fremfærd Stubs, Colbiørnsens og Tordenskiolds Landsmænd?

Men er denne Nationens eller Enkeltes Brøde? - alles Udsagn forene sig til Friekiendelse for den første. - alles Udsagn opløfte sig mod de sidste.

De skyldige fremdrages altsaa uden Persons Anseelse, enten det saa var ved Feighed, Dorskhed eller Vankundighed de fejlede; thi Forræderie er alt for skrækkelig at tænke paa, end sige at kunne nævne; men fra hvilkensomhelst Kilde deres Brøde gik ud; - enten saa denne har fundet Sted i militaire Operationer direkte eller Foranstaltninger forbundne med disse, saa vorde den offentlig kundgiort deres Fædreneland og Europa, deres Landsmænd til Friefindelse, dem selv til vedbørlig Beskiæmmelse!

Ingen utidig Eftergivenhed, Svagheds visseste Mærke, bør her finde Sted; thi til dem, som paa en saadan Maade, og i en saadan Tid have forbrudt sig imod deres Fædreneland, kan man med rette anvende den navnkundige Elisabeths Ord: Gud tilgive Dig! ieg kan ikke.

Men i det vi saaledes bortstøde fra os dem som maatte befindes skyldige, overgivende dem til Retfærdighedens Arm, saa lader os med desmere Inderlighed og Højagtelse trykke de Ædle til vor Barm, som i hiin Farens Tid have viist sig som Norges ægte Sønner; deres Navne nævnes med Hæder! deres Minde leve i Velsignelse! indbydende selv efter Aartusinders Dage til Efterligning!

Jeg slutter altsaa med det Forslag: at den hurtigste, omstændeligste Undersøgelse vorder Statsraadet paa det varmeste anbefalet, i denne, for hver retskaffen Normand, især for hver hæderlig Militair bestemteste Æres Sag, at enhver Vedkommende kan snart, saavidt mueligt, faae den Ret, som tilkommer ham.

⁷ 1815: 477-478; 1835: 858-860.

Storthinget, d. 2den Nov. 1814

C. Sørenssen

Ovenstaaende, som ieg havde bestemt til at fremsige paa Storthinget sidste Onsdag, men som ieg hindredes fra ved Hr. Præsidentens Udtrykke, at det var en Sag som vedkom Odelstinget, skal ieg bede i min Fraværelse oplæst, ifald det maatte findes passende, i andet Fald skal ieg, om det erkjendes saa, ved min Tilbagekomst foredrage det.

Christiania
d. 4de Nov. 1814

Ærbødigst,
C. Sørenssen

[På baksiden:]

No. 3.
Ved Odelstingets Protocoll
1814.

Bilag O 4⁸

Undertegnede tager sig den Frihed at foreslaae om det ikke maatte synes gavnligt at Norges Storting udbad sig af Norges Statsraad underrettet, hvorfor der ved Vaabenstilstandens Afslutning paa Moss ikke deeltog nogen militair Person.

Stortinget i Christiania
d. 5te Novbr. 1814

Søren Tybring

[På baksiden:]

No. 4.
Ved Odelstingets Protocoll
1814.

---

⁸ 1815: 479; 1835: 861.

Bilag O 5⁹

[Med en annen hånd:] Rfg. 8 Novbr 1814.

Undertegnede giver sig den Frihed at foreslaae for Odelstinget, at Statsraadets Protocoller maatte blive samme forelagte forsaavidt Forhandlingerne angaaende Conventionen af 14de Augusti d. A. betræffer, for at man af samme kunne erholde de fornødne Oplysninger om hvad der har motiveret bemeldte Conventions Afslutning.

Norges overordentlige Storting
d. 7de November 1814

F. Schmidt

[På baksiden:]

No. 5.
Ved Odelstingets Protocoll 1814.

[Med en annen hånd:] Lagth. Pr. ad No. 5, a.

---

⁹ 1815: 480; 1835: 863.

Bilag O 6¹⁰

[Med forskjellige hender:]

25

R. R. P No. 62. U.

Odelsth. 17de. Nov.

Jeg giver mig herved den Frihed at foreslaae: at Hans Majestæt Kongen maa, forinden dette overordentlige Storting opløses, underdanigst ansøges om, at de skarpeste Undersøgelser med Hensyn til de Uordener, som foregik under sidste Feldtog, maatte efter Hans naadigste Befaling [—]¹¹ vorde foretagne; paa det at de Skyldige kunne blive vedbørligen og overeensstemmende med Lovens Bud afstraffede.

Christiania i Stortinget, d. 15de Novbr. 1814

ærbødigst

L. Angell

[På baksiden med forskjellige hender:]

No. 6.

Ved Odelstingets Protocol
1814.

ad No. 7 Lagth. Prot. – c.

Extract No. 40.

No. 21

Aars

---

¹⁰ 1815: 482; 1835: 866. Ligger som bilag 62U til protokollen for riksretten mot Haxthausen.

¹¹ Strøket: maae

Bilag O 7¹²

[Med forskjellige hender:]

26

R R P No. 62. T.

Odelstinget 17de. Nov.

#

Det er oftere paatalt at den alvorligste Undersøgelse bør finde Sted med Hensyn til de Misligheder der ere indtrufne i seneste Feldttog, saavel hvad Krigsaffairerne som Armeens Provantering angaaer. Jeg troer aldeles at den befalede Undersøgelse burde anderledes instrueres, og foreslaaer i denne Henseende:

1. At hvert Compagniets Officeerer maatte paa Ære og Samvittighed og om fornøden gjøres, under Eed opfordres til at afgive skriftlig Erklæring om Begivenhedernes Gang, Hindringerne for samme og hvad der har foraarsaget disse.
2. At det maatte paalægges de civile Dommere i ethvert District at optage Forhører ved at indkalde et Par Underofficeerer eller Soldater der nu er ved Hjemstavn, og af disse Forhører indsende Gjenparter til den nye organiserede Commission.

Af denne Undersøgelse venter jeg de heldigste Resultater. Soldatens Ære er krænket, og Rygtet siger – det være nu saa eller ej – bestemt ved [—]¹³ maadelig Bestyrelse og Commando. Lad Norges kjække Krigere vinde Roes, lad dens redelige Borgere æres; men lad den Fejge og Uretfærdige stemples med Nationens Foragt og straffes med Lovens Strænghed. Nationen fordrer denne Retfærdighed, især dens ringere Classe; vi dens Repræsentanter bør bidrage at den vederfares dem.

Cstiania i Storthinget den 15de Novembr. 1814.

Søren Georg Abel.

[På baksiden med forskjellige hender:]

No. 7.

Ved Odelstingets Protocol

1814.

ad No. 7 Lagth. Prot. d.

Extract No. 39.

No. 20

Aars

[På konvolutten:]

Til

Storthingets Secretair,

Væl. Hr. Sorenskriver Weidemann.

No. [—]¹⁴ 6 og 7.

[—]¹⁵

ved Rigsretten

Angell og Abel om Undersøgelsen

¹² 1815: 482-483; 1835: 867-868. Ligger som bilag 62T til protokollen for riksretten mot Haxthausen.

¹³ Strøket: fast

¹⁴ Strøket: 79.

¹⁵ Strøket: sendt Lagthinget

Bilag O 8¹⁶

[Med en annen hånd:] Odelsth 15de. Nov. 1814

Da det er vedtaget at ethvert Forslag som nogen af Stortingets Medlemmer maatte finde sig beføyet til at fremsætte, for saavidt samme ikke maatte foranlediges af De af Hans Kongelige Høyhed Kronprindsen fremsættende Propositioner i det sildigste skal indleveres inden denne Dags Forhandlinger ere sluttede saa maatte det tillades mig at gjøre Stortinget Opmærksom paa følgende Poster:

- 1.) Om man ikke burde ansøge Hans Majestæt Kongen om at det ved en Lov, som til en Tid foreslaaes paa Norges Storting og Sverrigs Rigs-Dag, maatte bestemmes, hvorleedes der skulde forholdes med de Provindser som i Tiden, paa en eller anden Maade, kunde aqvireres af den fælles Regiæring, med Hensyn til Bestemmelsen af hvilket Riges Constitution og Love saadanne Provindser skulde være underkastede, og som en Følge deraf af hvilket Rige de skulde ansees at være integrerende Deele af.
- 2.) Om ikke de ved Rigsforsamlingen paa Eidsvold udnævnte Committeer maatte tilskrives hver især om at meddeele Stortinget Underretning om, hvilke Gienstande der for nærværende Tiid beskæftigede Deres Opmærksomhed, og hvilke de troede at kunne forelægge næste ordinære Storting.
- 3.) Om ikke disse fra Committeerne indkomne Resultater maatte af Stortinget besørges offentlig bekendtgjorte, og Nationens oplyste Mænd opfordrede til, saavel herom, som om andre vigtige og almeennyttige Gienstande, at indgive saasnart som muelig Deres Bemærkninger, og Oplysninger til nærmeste Giæstlige, Civile eller militaire Overøvrighed, som maatte paalægges ufortøvet at indsende samme til vedkommende Committeer, eller i Tilfælde at Bemærkningerne skulde indeholde, enten almindelige Grundsætninger, eller Gienstande, der var uden for Committeernes Virkekreds, da til den executive Magt, som deraf kunde benytte hvad den maatte finde tjenligt, og anvendeligt ved interemistiske Forandstaltninger, men i øvrigt maatte forelægge næste Storting samtlige saadanne indkomne Bemærkninger.
- 4.) Da det er lige vigtigt for Regenten, og Medborgerne, nøye at kiende De Personer, som skulde optages i Borgersamfundet, saa foreslaaes: at det ved en af Stortinget tagen Beslutning, maatte fastsættes, at enhver Fremmed, der ønske at blive optaget i det Norske Borgersamfund, ved et forestaaende Storting, skulde være forpligtet, at indgive til Stortinget sin Ansøgning i saa Henseende, til den executive Magt, i det sildigste 2de Maaneder førend den Dag Stortingets Samling er bestemt, hvorefter den exekutive Magt saa hastig som mueligt, og i det sildigste inden 6 Uger, førend Stortingets Samling, haver, ved Trykken, offentlig at bekendtgjøre, samtlige Suplicanteres Navne, Alder, Fødested og Borgerlige Stilling; paa det at enhver kan gives Lejlighed til, at indhente fornødne Efterretninger om sin nye Medborger. Saasnart Stortinget er forsamlet, tilstiller den executive Magt Stortingets Præsident samtlige Ansøgninger, ledsagede med sine Bemærkninger ved hver især. Enhver Fremmed, der ikke saa betimelig som anført, har indgivet sin Ansøgning om Naturalisation, nægtes Adgang til, paa det afholdende Storting, at vorde Naturaliseret.
- 5.) Da den Vandskelighed der allerede er, og endnu meere vil blive, af Mangel paa Skiællemynt, deels ved Skatternes Betaling, deels ved Detailhandel, Huusholdnings Udgifter, og andre Udbetalinger i det mindre, og den Uorden som længe haver fundet Sted,

¹⁶ 1815: 483-485; 1835: 868-872.

og endnu paa mange Steder i Landet finder Sted, ved de af Private udstedde Representativer, er noksom de fleeste af denne ærede Forsamling bekiendt; saa foreslaaer jeg: at Norges midlertiidige Rigsbank maatte bemyndiges til, at udstede, og saa hastig som mueligt sætte i Omløb, Representativer, lydende paa 8, 12, 24, og 48 Rigsbankskilling, til et Beløb af 100000 Rbdlr. N. V., samt at ethvert Privat-Representativ, som 3 Maaneder efter at et tilstrækkeligt Antal af disse Bankers Representativer, vare tilsendte vedkommende Oppebørsels-Betient og af ham satte i Omløb, maatte antræffes, skulde være confisqverede og deres Beløb henfaldne til Stats Cassen. Hvorimod de i Omløb værende Norske Representativer, lydende paa 12 og 24 Skilling Dansk Courant, skulde gaae og validere, de første for 2, og de sidste for 4 Rbs, indtil 1ste Januarii 1816.

- 6.) At Forbudet mod Korn og Fødevarers Salg ved offentlig Auction maatte ophæves.
- 7.) At Forbud mod Brændeviinsbrænden paa Landet aldeles maatte ophæves, eller dog, den deri bestemte coporlige Straf, som upassende for en Selvstændig Stats frie Borgere maatte forandres til en Pengestraf.
- 8.) At Sportel-Reglementet af 1788 maatte igien sættes i Kraft, indtil et nyt Sportel-Reglement kunde, ved en Lov, blive fastsat, og at Sportlerne efter samme maatte beregnes og hæves i Rigsbankpenge Sølv Værdie ¹⁷ hvorved de Retsindige og veltænkende Embedsmænds Kaar nogenlunde kunde forbedres, og de mindre Retsindiges egen Myndige og Vilkaarlige Beregninger forebygges.
- 9.) At nærværende Storting inden det opløses maatte offentlig bekjendtgjøre alle de nye Gienstande, som blive at afhandle paa næste ordinære Storting og som ikke indeholdes i Rigsforsamlingens Bekjendtgjørelse af 19de May d. A.

Stortinget i Christiania den 15de Novbr. 1814.

Nansen

[På siste side:]

No. 8.
Ved Odelstingets Protocol
1814.

---

¹⁷ Innskudd: med 50 pCt. Forhøyelse

Bilag O 9¹⁸

[Nederst på første side:] Til
Norges Riges høilovlige Storting.

[Med en annen hånd:] ad Oth. Prot. overordtl Sth.
1814.

Strax efterat Foreningen med Danmark var ophørt og Norge erklæret selvstændigt befoel Rigets daværende Regent Indførelsen af et eget National-Flag. Dette Flag, der, som bekjendt, fuldkommen ligner det danske, kun at det har den norske Løve i det ene Hjørne, har allerede længe vakt Ønsket om at det maatte forandres; da det i sin indeværende Skikkelse er altfor unationalt; alt for lidet forskjelligt fra det Danske Flag til med Lethed at kunne adskilles fra samme.

Nødvendigheden, eller dog i det mindste Vigtigheden af at eie et eget og fra Andres let kjendeligt Flag retfærdiggjør dette Ønske, og maaske kunde det findes meest passende under Forsamlingen af nærværende overordentlige Storting at afgjøre denne Sag. Den besluttede Forening med Sverrig vil formodentlig ei være dens Fremme til Hinder; thi Indførelsen af et Unionsflag, som nogle have foreslaaet, er maaske i mere end een Henseende mindre at foretrække. Vigtigheden af at være paaholdende, endog i tilsyneladende mindre betydelige Ting, saasomt de tjene til at betegne Nationens Selvstændighed og at hævde dens Anseelse vil Enhver erkjende, og selv de mercantilske Fordele, som Besiddelsen af et eget Flag tilbyder, fordre at man ei lader Leiligheden til at erhverve dem gaae unyttet bort. Jeg antager saaledes som afgjort at Norge beholder Sit eget Flag.

Beslutter man derimod allene at forandre det hidtil førte Flag, saa bliver at bestemme hvorledes samme skal være. I denne Henseende tager Undertegnede sig den Frihed at fremlægge for Norges Riges høilovlige Storting følgende Forslag.

Det hidtil førte Flag nedlægges og et nyt Norsk Flag af følgende Beskaffenhed indføres. Det Norske Flag dannes af fire ligestore Ruder, hvoraf tvende gule og tvende blaa, saaledes ordnede, at øverst paa venstre Haand kommer en guul Rude, under denne en blaa, og øverst paa høire Haand en blaa, under hvilken igjen kommer en guul. I Midten af Flaget kommer det røde Skjold med Norges kronede Løve, der i begge Forlabberne holder St. Olafs Øxe.

Da dette Flag maaske i Henseende til de valgte Farver torde møde Indvendinger, saa være det mig gunstigst tilladt endnu at anmærke Følgende. Af Historien fremlyser det temmelig tydeligt at Blaat og Guult have i Fortiden været vort Lands, saa at sige, nationale Farver; ja den første har end indtil vor Tid hævdet sin Rang over alle andre, hvilket af vore Almuers Klædedragt o. del. noksom sees. Dog gives der endnu en anden og maaske mere gjeldende Grund til fortrinlig at vælge disse Farver, den nemlig, at vore fordums Konger brugte dem i deres Hoffane. Beviser herfor ville ikke være meget vanskelige at fremlægge; her indskrænker man sig til allene at henvise til den bekjendte gamle Beskrivelse over Hammer-Bye, hvor det hedder: ”naar Kongen eller hans Ombudsmand en Gang hvert Aar holdt Munstring udi Hammer, da bleve Borgerne skiftede udi 2de Parter, og havde hver Part sin Fennike med Norges Konges Vaaben eller Hoffane som var blaa og guul.” Om disse Farver

---

¹⁸ Ikke trykt. Se Stortingets forhandlingsprotokoll 25. oktober 1814.

vare anbragte i 4 Ruder eller paa nogen anden Maade det kan jeg nu ikke oplyse; og kan det, naar man forresten ikke har fuldkommen nøiagtig Kundskab derom, være ligegyldigt hvorledes de ere fordeelte, kun at de give Flaget et bestemt og smukt Udseende.

Ligesaalidet formaaer jeg at give noget Beviis for at Skjoldet med Løven var anbragt i Fanen; men da Løven formodes allerede fra Magni Barfods Tid at være brugt i Rigets Vaaben, saa er det sandsynligt at den ogsaa har havt Plads i Hoffanen; Overalt er Flagets Midte den for Rigsskjoldet og Løven værdigste og meest passende Plads.

Hvad Løven angaaer, da har man ei givet den en Hellebard men St. Olafs Øxe, hvilket sidste er historisk rigtigt. Da man først under senere danske Konger har krumbøiet Øxens næsten lige Skaft og forvandlet Øxen selv til en Hellebard.

Christiania den 20de October 1814.

Allerærbødigst

Lundh.

Capit. og Contoirchef i Statsraa-
dets 5. Departement.

[På siste side:]

No. 9.

Ved Odelstingets Protocol 1814.

Lagth. Prot. ad No 6, e.

Bilag O 9, vedlegg 1

(Faksimile av flaggforslag.)

[På baksiden:] ad No. 9 ved Odelstingets Protocoll

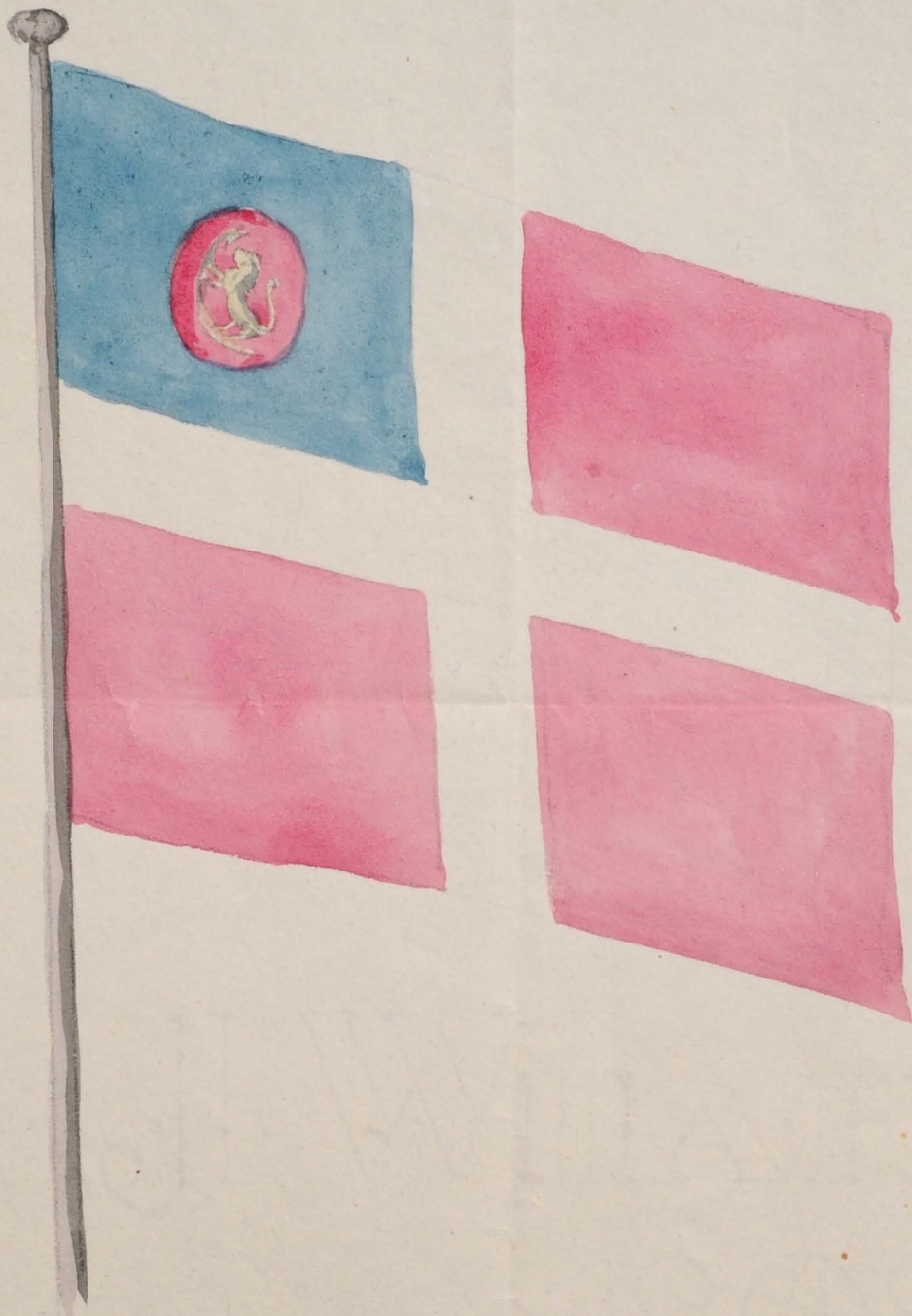
2
Foreslaaet nyt Flag for Kongeriget
Norge.

W. Lundh.

Bilag O 9, vedlegg 2

(Faksimile av flaggforslag.)

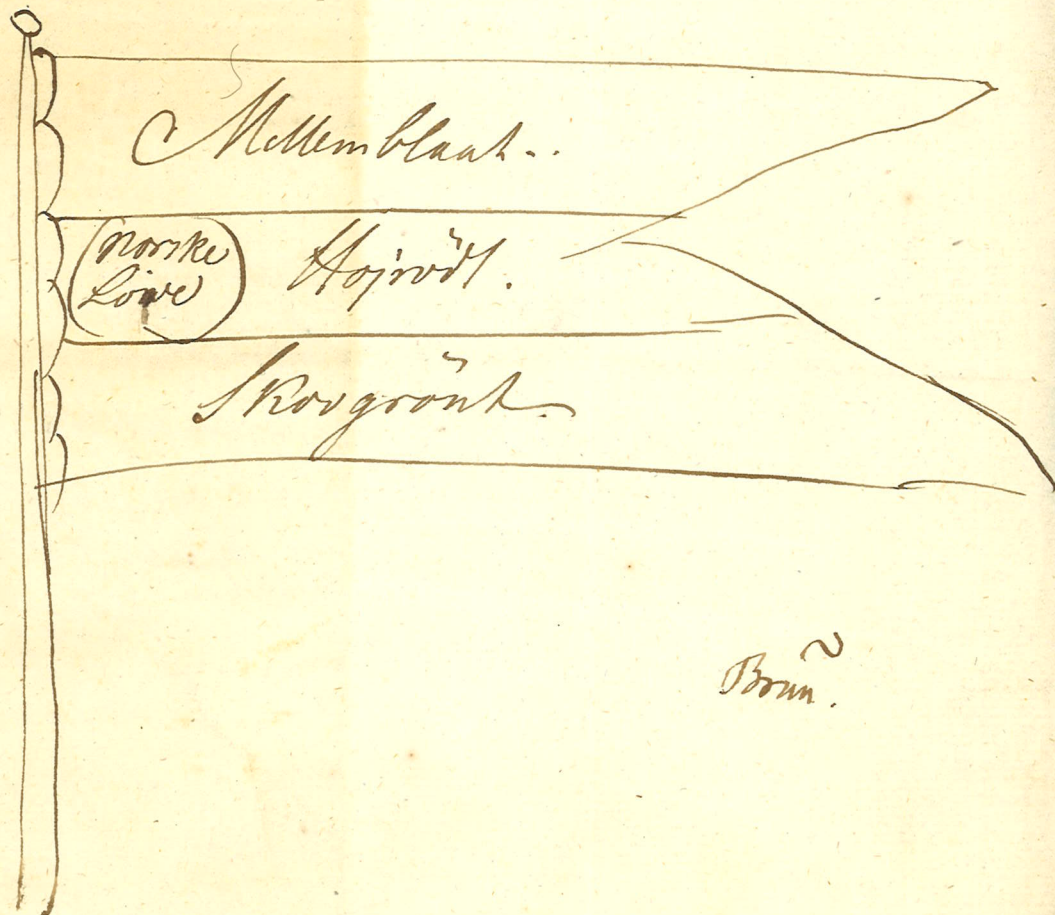

Bilag O 10

(Faksimile av flaggforslag.)

[På baksiden:]

No. 10.
Ved Odelstingets Protocol 1814
Lagth. Prot. ad No 6, c.

Mellemblaad..

(Norke) Hoivodt.

Skovgaard.

Born.

Bilag O 11¹⁹

[Med en annen hånd:] R R P No. 62. X.

Efter Storthingets Befaling har undertegnede Komitee gennemseet den nedsatte Overkrigskommissions Protokoller; og haver herved den Ære at meddele Storthinget Resultatet.

Efterat det Overkrigskommissionen givne Kommissorium var oplæst behagede det Herr Generalauditeur Bergh mundtlig at gjøre Komiteen bekjendt med de Vanskeligheder Overkrigskommissionen havde havt at bekjæmpe; samt dertil en almindelig Oversigt over Overkrigskommissionens Forhandlingsmaade, begge; som hosliggende Bilag viser.²⁰

J Nærværelse af Actuarius Herr Auditeur Muus gennemgik Komiteen derpaa i flere Møder Overkrigskommissionens Protokoller med hosliggende betydelig mange Bilag. Komiteen skjønner ikke rettere; end at Overkrigskommissionen ved de gjorte Undersøgelser, og ved dens Forhandlinger; have i det Hele gaaet meget hensigtsmæssig frem; og at man med Jver har efterforsket Sandheden. Kun troer Komiteen at Overkrigskommissionens Opmærksomhed kunde endvidere henledes paa følgende Punkter

- 1) Da Undersøgelserne i Henseende til Herr Oberstlieutenant von Hiermann, som under Overkommando af Kommandanten i Fridrikstad, kommanderede paa Kragerøen; samt i Henseende til de Oberstlieutenanten undergivne Kapitainer von Grüner og von Hammer, synes at vise; at naar Vagten ved Troldalen undtages har de paa Kragerrøen værende 1000 Mand; aldeles ingen Modstand gjort [-]²¹ er Tilfælde med Lieutenant Lemvig, som kommanderede og forlod Slevig Batterie. Komiteen troer derfor at Overkrigskommissionen ved Forestilling til den executive Magt [-]²² burde bevirke benevnte Offiserer satte under Tiltale og sørge for deres Tilstædeblivelse indtil Dom er fældet.
- 2) J Anledning af Undersøgelserne i Henseende til Herr Generallieutenant von Haxthausen, da maa Komiteen bemærke; at Herr Generallieutenanten antager det som en afgjort Ting; at hvad enten Roes eller Dadel skulde efter Undersøgelserne tilkomme ham for Bestyrelsen af Proviantvæsenet, da maa samme ligeledes meddeles samtlige Medlemmer af Kommissariatskommissionen, hvis Præces han er; og hvis Organ han ene troer at have været i Hovedkvarteret. Disse Undersøgelser paastaaes saaledes at angaae den hele Kommissariats Kommission. Uden at afgjøre Rigtigheden [-]²³ af denne Herr Generallieutenantens Paastand, troer Komiteen; at der som Tillæg til de hensigtsmæssige Qvæstioner som Overkrigskommissionen i denne Anledning har gjort; kunde endnu søges Oplysning hos Herr Generallieutenanten eller hos Kommissariatskommissionens samtlige Medlemmer.

¹⁹ 1815: 486-489; 1835: 875-881. Originalen ligger som bilag 62X til protokollen for riksstretssaken mot Haxthausen. En avskrift ligger som vedlegg til bilag L 7. Jf. 1815: 505; 1835: 908-909

²⁰ Innskudd i margen med en annen hånd: Note: Disse Bilage, som Redactions-Committeen har paa Forlangende udleveret til Vedkommende har den ikke været istand til at faae tilbage. Udg.

²¹ Her mangler et stykke av papiret, men avskriften, vedlegget til L 7, viser at de to manglende ordene er: hvilket ogsaa

²² Strøket: kunde

²³ Strøket: her

- a) Om hvorfor Kongens uidskrænkede Ordre af 2 Juni, der uden nærmere Ordre og vitløftig Korrespondents byder Kommissariatskommissionen at foranstalte opkjøbt hurtigst muligt al overkommelig Provision, samt Slagteqvæg i Bergens Stift til Nedsaltnig; ikke er udført i det Store? og i Henseende til levende Slagt ikke førend efter Kongens gjentagne Befaling af 5te August? Det synes, som om Kommissariatskommissionens vitløftige Forslag af 4de Juni til en Forandring af Provst Herzbergs Forslag til røget og saltet Kjøds Anskaffelse; ikke efter Kommissariatskommissionens egne Ord kunde udføres førend i Januar og Februar 1815; og blev der for; som upassende for Øjeblikkets Tarv – saavit skjønnes; ikke heller videre besvaret af Kongen; hvis ubetingede og yderst paaskyndende Ordre af 2 Juni ikke paa nogen Maade derved synes at være hævet.
  - b) Ligeledes kunde det maaskee tjene til Proviantsvæsenets nærmere Oplysning om vedkommende Magasinbestyrere, blev beordret til at indgive en fuldstændig Rapport om Magasinbeholdet af hver Sort, tilligemed Beholdningen af haarde Brød, saaledes som samme befandtes ved Krigens Udbrud den 31 July; hvilke Rapporter dertil fra Fæstningerne maatte være attesteret af de daværende Kommandanter. Indlysende vilde man heraf indsee, hvorvit Kongens Ordre af 2 Juni især med Hensyn paa Fæstningernes Forsyning var overensstemmende med den af Herr Generallieutenant von Haxthausen under 5 August afgivne Rapport til Kongen.
  - c) Var det maaskee meget hensigtsmæssigt; om man udbad sig nærmere Oplysning; om hvorfor Herr General Lieut von Haxthausen eller Kommissariatskommissionen ikke itide gjorde Forslag til Kongen; om at Almuen maatte opfordres til at komme Magasinerne til Hjælp. Kongens Ordre af 2 Juni, paalægger denne Kommission uidskrænket Omsorg for Armeens Forpleining, og at denne Kommission den 17 August; det er 3 Dage efter Konventionen i Moss gjør deslige Forslag; synes derfor at være vel seent.
- 3) Undersøgelserne om Troshæstenes forsømte Jndkaldelse synes ey at være tilendebragt, da ingen af de Afhørte vedgaae at Jndkaldelsen var deres Pligt.
  - 4) Undersøgelserne over Herr General Lieut. von Staffeldts Handlemaade i sidste Fældtog synes meget hensigtsmæssig og gode – og vil duelige Militaire med forøden Kundskab om Terrainget og Omstændighederne stedse af de holdte vanskelige Undersøgelser erholde meget Lys i denne Sag. Jmidlertid synes dog Jndkaldelsen og nærmere Forhør – i det mindste over nogle af de Majorer og Divisionskommandeurer som i den Tid stode under Herr Generallieutenanten ikke at være overflødig.
  - 5) Undersøgelserne over Herr Oberstlieutenant von Hals, som den 7 Novbr ble indkaldt af Overkrigskommissionen; var den 15 Novbr endnu ikke begyndt; ligesom alle de af Overkrigskommissionen forhen til Storthinget indmeldte tilbageværende Undersøgelser.

For at bedømme den Hurtighed hvormed Overkrigskommissionen har gaet frem finder Komiteen det rigtigst at anføre. At det af Statsraadet udstedte Kommissorium er dateret den 26 August, hvorefter Overkrigskommissionen var første gang samlet den 7 Septbr og derefter den 19 Septbr; 28 Septbr. 29 Septbr. 15 Octobr; 28 Octobr og 7 November. Mangel paa nødvendige Efterretninger især i Førstningen samt de vigtige og mange Forretninger; enhver af Overkrigskommissionens ærede Medlemmer ifølge deres øvrige Embedsstilling ere paalagte, forekommer Komiteen at være Omstændigheder af den Beskaffenhed at man ey vil synes at kunne fordre en større Virksomhed, end den vi have befundet.

Jøvrigt er Komiteen af den Formening at enhver af de Jndkaldte – hvis Skjæbne skal ved dom bestemmes; har Ret til at haabe denne Afgjørelse saasnart som det paa nogen Maade er muligt, og troer Komiteen derfor at det ærede Storthing – hvis samme finder det fornødent – vil høre Foranstaltninger til denne Hensigts Opnaelse.

Christiania den 17 Novbr 1814.

Ræder.

Motzfeldt.

AvWS Koren

[På omslagets bakside, med forskellige håndskrifter:]

Lagth. Pr. ad No 7 pr 1814 a:

Odelstinget No 11.

Extract No 42.

No 23.

Bilag O 11, vedlegg 4²⁴

[Dokumentet har 5 forskjellige nummereringer:]

6.
No 1

R R P No. 62. Z.

No 4

No. 31.²⁵

Remise de l'autorité executif
en faveur de la nation.²⁶

Le conseil d'état administrera le pays, jusqu'à la reunion de l'assemblée nationale.

La constitution pourra etre acceptée par le Roi de Suède, sauf les modifications, que l'assemblée nationale jugera de faire & qui seront soumises en tous les cas à l'acceptation du Roi.

Dans les cas que l'assemblée nationale jugeât apropos de proposer des nouvelles loix fondamentales, elles ne devraient jamais s'eloigner des principes suivans.

- 1°. Liberté individuelle aux Norwegiens ne peut (sic) être justiciable que de la loi.
- 2°. Egalité de droits, c'est à dire, que les Norwegiens sont aptes à parvenir à toutes les distinctions sociales en raison de leurs fortunes, leur talens &ca &ca.

Propriété.

La nation fixe l'impot par ses representans, les terres & les immeubles ne sont susceptibles des autres charges que de celles que la loi a sanctionnées.

Une fois la constitution acceptée par le Roi la nation a des droits irrevocables.

La constitution etant acceptée par le Roi, il reglera les forces militaires qui doivent rester dans le pays & le Roi se fera un plaisir de prouver aux Norwegiens sa confiance en leur loyauté, il leur fera aussi toutes les concessions, qu'ils pourront désirer, en attendant les fortresses frontieres pourront etre gardées par moitié Suédois & moitié Norwegiens, & la garnison réduite au nombre indispensable. Les officiers qui servent à l'armée Norwegienne conserveront leurs rangs, leurs appointements & leur prerogatives. Les officiers de l'armée Norwegienne & tous les autres employés militaires sous quelle denomination qu'ils soient, y compris la marine, qui ne desirent point de servir, seront pensionnés d'apres les loix existantes dans le pays.

A l'exception du Gouverneur General²⁷

Le Roi a l'intention de ne point envoyer des fonctionnaires en Norwege que des Norwegiens & S Majesté pour donner une preuve de sa sollicitude pur ce pays nommera les autres fonctionnaires parmi les indigents (sic), a moins que la necessité n'en exige autrement.

[Med en annen hånd:]

²⁴ Ligger som bilag 62Z til protokollen for riksstretten mot Haxthausen. Trykt hos Yngvar Nielsen, Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss 14de August 1814. Christiania 1894, s. 71-72. Jf. 1815: 505; 1835: 908-909.

²⁵ Skrevet loddrett.

²⁶ Merknad hos Yngvar Nielsen: "Disse to Linier ere i Originalen anbragte, som om de skulde være en Overskrift. Paa den Maade synes de også at være opfattede af F. Schmidt i hans vedliggende Oversettelse, hvor de gjengives saaledes: "Tilbud fra den udøvende Magt til Fordeel for Nationen".

²⁷ Denne tilføyde linje, skrevet med samme hånd som hovedteksten, antas av Yngvar Nielsen å høre hjemme mellom ordene "Norwege" og "que" i linjen under.

Fremlagt i Odelstinget d. 22d. Novbr. 1814

Weidemann

[Med en annen hånd:] Extract No 45

Bilag O 11, vedlegg 4, oversettelse²⁸

Representanten, pastor Frederik Schmidts oversettelse:

N A. 120.

Tilbud fra den udøvende Magt til Fordeel for Nationen²⁹

Statsraadet skal bestyre Riget indtil Stortingets Samling.

Constitutionen kan blive antaget af [-]³⁰ Sverrigs Konge med de Modificationer, som Stortinget troer at burde gjøre, og som i alle Tilfælde skulle underkastes Kongens Antagelse.

I Tilfælde at Storthinget troer det passende at foreslaae ny Grund-Love, maae de aldrig afvige fra følgende Principer:

1. Normændenes individuelle (personlige) Frihed kan ej betages dem uden efter Loven
2. Lighed i Rettigheder ; det vil sige at de Norske kunne erholde Udmærkelser i Borger-Samfundet med Hensyn paa deres Vilkaar, Talenter o.s.v.

Ejendom.

Nationen fastsætter Paalæg ved sine Repræsentanter. Jorder og urørlige Ejendommer ere ikke underkastede andre Paalæg, end de som Loven har sanctioneret.

Naar Grundloven engang er antaget af Kongen, har Nationen uigienkaldelige Rettigheder.

Naar Kongen har antaget Constitutionen, vil han ordne den militaire Styrke som bør blive i Landet, og Kongen vil gjøre sig en

Yngvar Nielsens oversettelse i ”1814. Fra Kiel til Moss”:

Overdragelse av den udøvende Myndighed til Fordel for Nationen³¹

Statsraadet skal bestyre Landet indtil Nationalforsamlingens Sammentæden.

Grundloven skal kunne antages af Kongen af Sverige, med Undtagelse af de Modifikationer, som Nationalforsamlingen vil bestemme sig til at gjøre (jugera de Faire), og som i alle Tilfælde skulde underkastes Kongens Antagelse.

I de Tilfælde, hvori Nationalforsamlingen ansaa det hensigtsmæssigt at foreslaa nye Fundamentallove, skulde de aldrig fjerne sig fra følgende Grundsætninger:

1°. Individuel Frihed for Nordmændene ; kan alene være ansvarlig efter Lov.

2°. Lighed i Rettigheder, det vil sige, at Nordmændene ere istand til at oppnaa alle de sociale Udmærkelser i Forhold til deres Formue, deres Talenter o.s.v o.s.v.

Eiendom.

Nationen bestemmer Skatten gjennom sine Repræsentanter. Landeiendomme og urørlige Besiddelser skal bære ikke andre Paalæg end dem, som Loven har sanktioneret.

Naar Konstitutionen engang er antagen af Kongen, har Nationen uigienkaldelige Rettigheder.

Efter at Konstitutionen er antagen af Kongen, vil han ordne den militære Styrke, som bør forblive i Landet, og Kongen vil

²⁸ Oversettelse av bilag O 11, vedlegg 4. Trykt i Yngvar Nielsen: 1814. Fra Kiel til Moss. En historisk Undersøgelse af Mossekonventionen, dens Forudsætninger og politiske Betydning. Chra. 1894, s. 54f.

²⁹ Det første ordet i den franske original er av oversetteren, Frederik Schmidt, lest som ”Promise”, og oversatt i henhold til denne tolkning.

³⁰ Strøket: Kongen

³¹ Yngvar Nielsen leste ”Remise”, og oversatte setningen i henhold til det.

Fornøjelse af at vise de Norske sin Tillid til deres Troskab. Han vil derfor tilstaae dem alt hvad de kunne ønske, saaledes at Grændse-Fæstningerne kunne besættes med Halvdelen af Svenske og Halvdelen af Norske, og Garnisonen bringes til et engang bestemt Antal.

De i den Norske Armee tienende Officerer skulle beholde deres Rang deres Gager og Forrettigheder. Den Norske Armees Officerer og alle andre ved Militair-Etaten Ansatte af hvilken som helst Benævnelse, Sø-Etaten indbefattet, som ikke ønske at tiene, skulle vorde pensionerede efter Landets gieldende Love.

Kongen er sindet, ikke at sende andre Embedsmænd til Norge, General-Gouverneuren undtagen, end Normænd, og Hans Majestæt vil, for at give et Bevis paa sin Omhue for dette Rige, udnævne de øvrige Embedsmænd blandt de Indfødte, med mindre Nødvendigheden anderledes fordrer.

[Med en annen hånd:]

Fremlagt i Odelstinget d. 22d. Novbr.
1814

Weidemann

[På omslaget med en annen hånd:]

Oversættelse af Extract No 45

[På omslaget med en annen hånd:] No 31

Aars.

gjøre sig den Fornøjelse af at vise Nordmændene sin Tillid til deres Loialitet. Han vil ligeledes gjøre dem alle de Indrømmelser, som de skulle kunne ønske. Imidlertid skulle Grænsefæstningerne bevogtes af Halvdelen Svensker og Halvdelen Nordmænd, og Besætningen bringes ned til det uundværlige Tal.

De Officerer, som tjene i den norske Armée, skulle beholde sin Rang, sin Løn og sine Forrettigheder. Officererne af den norske Armée og alle andre militære Embedsmænd, af hvilket navn de ere, derunder indbefattet Flaaden, som ikke ønske at tjene, skulle blive pensionerede efter de i Landet bestaaende Love.

Kongen har til Hensigt, med Undtagelse af Generalguvernøren, ikke at sende andre Embedsmænd til Norge end Nordmænd, og for at give et Bevis paa sin Omhu for dette Land, vil Hans Majestæt udnævne de øvrige Embedsmænd mellem dem, som trænge dertil, med mindre Nødvendigheden fordrer det anderledes.

Bilag O 12³²

P.M.

Odelstinget har under 19de d. M. fattet [—]³³ den Beslutning, at Statsraadet skal tilskrives saaledes:

Overbeviist om, at den norske Nation venter og fordrer Undersøgelsen om de i sidste Feldt-Tog begaaede Uordener [—]³⁴ paa det nøjagtigste og hurtigste fremmet, har Stortinget [—]³⁵ af dets egen Midte udnævnt en Committee til at gennemgaae [—]³⁶ den nedsatte Over Krigs-Commissions Protocoller. [—]³⁷

Fra denne Committee har Stortinget modtaget en Indberetning, hvoraf Afskrift herhos følger.

Stortinget henstiller tjenstligst til Norges Riges Statsraad, hvorvidt Samme maatte finde det passeligt, at gjøre Over-Krigs Commissionen opmærksom paa de af Committeeen gjorte Bemærkninger, saavelsom paa den Omstændighed, at de Aarsager, som haver hindret, at den lagte militaire Operations Plan er bleven Over Kr. Commissionen meddeelt, nu synes at være hævede, ligesom ogsaa at de fornødne Oplysninger formeentligen bedst vilde kunne erholdes dersom nogle af de Divisions Chefer, der have commanderet detacherede Corpser [—]³⁸ af Ov. Kr. Com. enten bleve indkaldte, eller og opfordrede til at afgive skriftlige Erklæringer om Begivenhedernes Gang.³⁹

Til slutning maae Stortinget, paa Nationens Vegne, yttre det Ønske, at Undersøgelserne [—]⁴⁰ maatte [—]⁴¹ fortsættes med den strængeste Nøjagtighed og den fornødne Hurtighed, samt at i alle Tilfælde de Vedkommendes Forhold ved Dom maatte paakjendes.

Foranstaaende Beslutning har Odelstingets Præsidentskab herved den Ære at tilmelde Lagthinget.

Odelstingets Præsidentskab i Norges
overordentlige Storting d. 22de Novbr. 1814.

[På siste side:]

No. 12
Ved Odelstingets Protocoll
1814.

³² Utkast til bilag L 7. 1815: 490-491; 1835: 883-884.

³³ Strøket: følgende

³⁴ Strøket: fremmet

³⁵ Strøket: blan

³⁶ Strøket: De

³⁷ Strøket: ; samt at gjøre Indberetning.

³⁸ Strøket: i sidste F

³⁹ Innskudd: Og da der af nogle af Overkrigs-Commissionens Medlemmer skal være yttret Tvivl om, hvorvidt Commissionen burde gaae inquisitorisk frem i at erhverve de fornødne Oplysninger, saa indstilles det tillige, [strøket: her] om det maatte ansees passende at udvide Commissoret saaledes, at al Tvivl desangaaende hæves.

⁴⁰ Strøket: fremdeles

⁴¹ Strøket: gaae

Bilag O 13⁴²

---

⁴² 1815: 491; Cancellieraad Heltzen indleverede nu sin skriftlige Deduction om, hvad der har motiveret hans over denne Sag i sidste Session givne, fra Pluraliteten dissenterende Stemme. Dette Deductionsskrift er af følgende Indhold. *) Al anvendt Umag uagtet, har R.-C. [= Redactions-Committeen] ikke kunnet faae tilbage dette Document, som den havde udleveret til Vedkommendes Afbenyttelse.
1835: 884; Cancellieraad Heltzen indleverede nu sin skriftlige Deduction om, hvad der har motiveret hans over denne Sag i sidste Session givne, fra Pluraliteten dissenterende Stemme. (Dette Deductionsskrift findes ikke ved Protocollen).

Bilag O 14⁴³

[—]⁴⁴ Jeg negter bestemt, at Misforstaaelse [—]⁴⁵ har fundet Sted, naar [—]⁴⁶ jeg i [—]⁴⁷ min Beretning til Stortinget [—]⁴⁸ har anført, at Herr Generalauditeur Bergh, selv [—]⁴⁹ angav ey at troe sig berettiget til i denne Sag at forhøre inqvisitorisk, og at hvorvel intet Beviis kan ventes paa en Samtale under fire Øjne, saa [—]⁵⁰ er det dog [—]⁵¹ en Bekræftelse [—]⁵² paa mit Udsagn, at Overkrigscommissionens andet Medlem, Herr Generalkrigscommissair Rohde, hvem [—]⁵³ jeg i Herr Kjøbmand Holters Overvær forelæste [—]⁵⁴ Beretningen til Stortinget (strax efterat have i samme Anledning været hos Herr Generalauditeur Bergh) yttrede ligeledes, at man ey ansaae sig berettiget til i denne Sag at forhøre inqvisitorisk; et Udsagn, som Herr Kjøbmand Holter igaar offentlig vedgik i Stortinget at have høert, og som Herr Generalkrigscommissair Rohde (efter nøiere Samtale) har erkjendt for aldrig at ville fragaae.

Det bedste [—]⁵⁵ Argument for Rigtigheden af [—]⁵⁶ mit Udsagn troer [—]⁵⁷ jeg imidlertid at finde deri; at flere kyndige Jurister, hvem disse Forhører ere foreviist, have været eenige om, at de hidtil optagne Forhører ere et sammenhængende Beviis paa, at Overkrigscommissionen ey har behandlet denne Sag inqvisitorisk.

Ræder

[På siste side:]

Odelstthinget No. 14

---

⁴³ 1815: 492-493; 1835: 886-887.

⁴⁴ Strøket: Med Hensyn paa den af Herr Generalauditeur Bergh til Præsidenten igaar indkommende Skrivelse, afgav Ingeniør Kapitain Ræder, som Formand for den Komitee, der havde Gjennemgaaet Overkrigscommissionens Papirer, et skriftligt Svar, som i det væsentlige indeholdt [utydelig]

⁴⁵ Strøket: havde

⁴⁶ Strøket: han

⁴⁷ Strøket: sin

⁴⁸ Strøket: have

⁴⁹ Strøket: havde [utydelig]

⁵⁰ Strøket: var

⁵¹ Strøket: stedse

⁵² Strøket: for[?] Herr Kapitainens Udsagn

⁵³ Strøket: Herr Kapitainen

⁵⁴ Strøket: sin Beretning

⁵⁵ Strøket: Beviis paa[?]

⁵⁶ Strøket: hans

⁵⁷ Strøket: Herr Kapitainen

Bilag O 15⁵⁸

29 [Med en annen hånd:] R. R P No. 62. Æ.

Naar Commiteen er af den Formening, at der i Anledning den til Moss den 14de August sidst indgangne Convention, ikke kan have nogen Grund til Anke mod Statsraadet, saa maae jeg, for i denne Post at være eenig med den, ansee dens Formening alene at gjelde de Statsraader der have underskrevet Statsraadets Protocol, men aldeles ikke Statsraadets Medlem Hr. Generallieutenant von Haxthausen, der ved Statsraadets Forhandlinger har været baade nærværende, aflagt Rapporter og givet sin Mening tilkjende, men ei – han maae selv vide hvorfor – underskrevet Protocollen.

Det Spørgsmaal: Hvorfor har Armeen ikke forsøgt enten Angreb eller Forsvar i sidste Felttog? drister jeg mig ikke til at opkaste, med Hensyn paa den forrige Grundlovs 4d Paragraph, men Spørgsmaalet: Om hvad der har motiveret Conventionen til Moss, er opkastet og befalet at undersøges. Jeg vil altsaa blot holde mig til Resultaterne af disse Undersøgelser, for at vise, at der mueligens turde gives betydelige Aarsager og Grunde til kraftig at yttre Utilfredshed med forrige Statsraad Haxthausens Fremgangsmaade.

Jeg henviser med Hensyn herpaa, til den af Commiteen fremlagte Udskrift af Statsraadets Protokol og derved fulgte Bilages vedfølgende Poster hvoraf det sees: Under 7de August: At Generallieutenant v. Haxthausen i Egenskab af Statsraad, har refereret for Commissariats Commissionen at den marscherende Styrke havde reglementerede Levnetsmidler for 10 Dage.

Under 8de August: Har Generallieutenanten atter refereret, at der ikkun gaves Proviant til medio Augusti.

Den den 7de Augusti givne Efterretning maae da være urigtig thi 17de Augusti er længere hen i Tiden end medio Augusti, men skulle ikke den første Beretning af 7de Augusti være urigtig, saa maae den sidste være det.

Under 10de Augusti: har han, efter at Statsraadet motiveret ved at have hørt Beretningen af 8de Augusti, havde fattet den Beslutning ikke at fraraade Hans Majestæt en anbuden Vaabenstilstand, tilbagekaldet sin Beretning af 8de Augusti.

Den 13de Augusti; er, efter Generalernes Rapport, Armeen i den største Mangel paa Proviant, men

Den 17de Augusti: efter at Vaabenstilstanden og Conventionen er afsluttet beretter Generallieutenant v. Haxthausen, at Aggershuus Magazin dog kan forsyne Armeen til Augusti Maanedes Udgang.

Saaledes forekommer det mig temmelig afgjort at Hr. Generallieutenant v. Haxthausen ved sit Referat i Statsraadet har forebragt, som Statsraad, urigtige Efterretninger om Midlerne, som vare forhaanden til Armeens Forsyning, og det mod bedre Overbeviisning, saasom han som Medlem af Commissariats-Commission kjendte eller burde kjende den Sags sande Sammenhæng; hvilket Referat har, [—]⁵⁹ for en betydelig Deel bevirket en Vaabenstilstand som ikkun Nød, i Henhold til den forrige Grundlovs 25de Paragraph kunde forsvare, og en Convention, der vel ved Understøtning af en ædel Fyrstes og 2de Nationers oplyste Mænds Kraft er bleven Heldbringende, men som under andre Omstændigheder kunde haft farlige Følger.

⁵⁸ 1815: 493-495; 1835: 887-892. Har tidligere ligget som bilag 62Æ til protokollen for riksretten mot Haxthausen, men ble ikke funnet der ved ordningen av Riksrettens arkiv i 1904.

⁵⁹ Strøket: her

Jeg troer saaledes, at have lagt for Dagen at man hverken kan eller bør være tilfreds med Hr. Generallieutenant v. Haxthausens Handlemaade som Statsraad men da man nu ikke kan eller bør være tilfreds med denne, saa opstaaer det Spørgsmaal: om han ikke bør lovlig tiltales?

At Rigerne Norge og Sverrig ved sine fælles anstrængede Bestræbelser have truffet en heldig Forening, kan ikke fritage Statsraaden for denne Tiltale; thi det ville i saa Fald være at antage den urigtige og farlige Regel, at en Forbrydelse skulle blive upaatalt, naar den ved en Hændelse havde medført gode Følger for Samfundet. Ligesaalidet kan det med Hensyn paa vores nye Forhold og vores Stats Bedste, være gavnligt at nedlægge denne Sag.

Det feiler vel ikke at jo den ophøiede Fyrste, som nu er iblandt os kjender de Mænd, som have viist sig fra een, under enhver Regjering, ufordeelagtig Side, og at man derfor kan antage de ikke mere ville blive brugte, men det ville desuagtet og desformedelst være end skadelig[—]⁶⁰t for Staten og vort Samfund, naar vi ikke strængt iagttag den os ved Grundloven paalagte Control med Statsraadet; Fyrsten og Folket havde da Exempel paa at Odelstingets Control ikke altid var hvad den burde være; thi den svarede ikke til sin Hensigt, som er at Statsraaders Forbrydelse uundgaaelig skal drage Odelstingets Paatale efter sig. Fyrsten maatte have Mistillid til et mueligens ikke controlleret Statsraad; Folket maatte skjælte for den executive Magts [—]⁶¹ Foranstaltninger, der kunne være motiverede af urigtige Forestillinger fra Raadet, det ville under saadanne Misbrug foragte sin Repræsentation, hade sin Grundlov, og ved første given Leilighed støde den umkuld.

Skal Orden og god Administration vende tilbage i vort Land, skal en viis Fyrstes gode Villie fremmes, skal Odelsthingsrepræsentationens Anseelse til Folkets Held vedligeholdes, saa bør Nationens Villie – at Statsraadet eene og alene existerer for at meddele Kongen retfærdige, rigtige, overvejede og Landet nyttige Raad – strax paa Generallieutenant Haxthausen exseqveres, da der i det mindste er god præsumptiv juris mod ham, som altid er tilstrækkelig Grund til Action.

De os forelæste Beretninger giver tillige, sammenholdt med Generallieutenantens Erklæring [—]⁶² refereret fra Committeeen som undersøger Overkrigs-Commissionens Protocoller, Formodning om at de øvrige Herrer af Commissariats Commissionen ikke have bestyret lovmæssig de dem overdragne Forretninger; thi foreslaaes:

- 1.) At Generallieutenant Haxthausen i Overeensstemmelse med Grundloven, sættes under Tiltale for Rigsretten fordi han som Statsraad og i Statsraadet har aflagt urigtige Forklaringer om Armeens Proviantering og brugt disse som Grunde for sin der givne Mening.
- 2.) At Odelstinget anmoder den executive Magt om at lade undersøge paa lovlig Maade, hvorvidt de Indberetninger, Commissariats Commissionen under sidste Feldtog har tilstillet Kongen om Magazin Beholdningerne medføre Sandhed, og forsaavidt de findes urigtige, lade de som have underskrevet disse, dømmes for sine Handlinger, om de end ved at undkomme fra Riget skulle undgaae Dommens Exsecution.

Weidemann

[På siste side med forskjellige hender:] Extract No. 40.

No. 32

---

⁶⁰ Strøket: en

⁶¹ Strøket: Forestillinger

⁶² Strøket: referert

Aars.

No. 15.
Ved Odelstingets Protocoll
1814.

[På et vedlagt løst ark:]

$\frac{\text{No. } [—]^{63} 15}{[—]^{64}}$
Ved Rigsrettens Protocoll.

---

⁶³ Strøket: 81

⁶⁴ Strøket: Sendt Lagthinget

Bilag O 16⁶⁵

Paa Grund af de mange klager om mangel paa smaamynt, synes ieg icke upassende, om de gamle 1 Skober Skillinger kunde forhøyes til 8 Rbskil., 4 Skilingerne til 16 Rbs., 2 Skilingerne til 4 Rbs. da ieg Er for viset om at naar dette blev foranstaltet der vilde kome En betydelig deel i omløb som nu liger stile og at det saaledes icke ville blive mangel paa smaa mynt.

O. Torjersen Svanø

[Med en annen hånd:] anterm[?] den 24de Octobr.

[På baksiden:]

No. 16.
Ved Odelstingets Protocol

---

⁶⁵ 1815: 497; 1835: 894.